

A VÖRÖSBEGY IS FOG EMLÉKEZNI

Megyesi Gusztáv: A kőtörő ember
Új Génius, 1989. 216 oldal, 75 Ft

„Gusztai bácsi! Most azt tessék el-
mesélni Gusztai bácsinak, mint
dobta ki Gusztai bácsi annak ide-
jén Rajnák az ifiparkból.”

Amikor az alulról jövő 1989-ben, a publikálás gombaévadján, midőn bimbóit hajtotta már a pártpluralizmus, megjelent ez az A/5-ös méretű, sárga fedelén fekete-vörös színnyomású, könnyen rojtosodó, silányan ragasztott zsebkönyv, A KŐTÖRŐ EMBER – korhűen lazuló kötetése ellenére rögtön tudtuk, hogy egy aktualitását veszített, teljességgel korszerűtlen gyűjteményceskével van dolgunk.

De nem elsősorban a kulcsín miatt.

Hanem miféle belbecs az, amelynek hatvannégy darab szövege ilyen megátalkodottan apolitikus címeket visel, hogy A MAFLA GNÚ, TYÚK A PÁDLÁSON, KELL EGY DISZNÓ (állatmesék?) – vagy ilyen lehangolóan monoton szürkéket, mint AZ UTOLSÓ ÁLLOMÁS vagy AZ UTOLSÓ SUSZTER? Feszül-e ebben a műben, példának okáért, bárminemű tiszta tudás-, merészség- és tettvágy, őszinte hit a haladásban, békességben, biztonságban, borban, búzában vagy más efféle? Netán népnemzeti gerinc? Hát nem feszül. (Még a címlap színeiben vagy a görbedt könyvhátban sem.) Már bocsánat – de a mai világban! Amikor – de hadd ne magyarazzuk a végbemenő folyamatok léptékeit! És most jön egy szerző, tévékritikákkal 1986–88-ból?

Na hiszen.

Aztán ki volna ez a szerző? (Mert ne kerülgessük ezt a kérdést sem, mikor ki-ki el kell hogy számoljon, nem mintha boszorkányüldözést akarnánk, de a viselt dolgaival.) A szerzőről azt állítja a késő Kádár-korszakban nagynevűvé vált Esterházy Péter nevű szerző, hogy: „Nem kertelek: ha én hírlapíró akarnék lenni, Megyesi Gusztáv akarnék lenni.” Ejha! És OPUSZ-díj és Magyar Újságíró-díj. Jó, értjük: az olvasó tekintélyelvű befolyásolása, hátlap-reklámok, nem fogunk bedőlni.

Lássuk inkább, miféle bugyrokbl tudósíthat bennünket ez a szerző, milyen lepleket ránthat le, s minő tényeket mutathat föl. S mely perspektívából? Egy tévézgető hírlapíróéból? Hát nem tudjuk. De mérettesen meg ez a Megyesi!

Van neki például néhány trükkje.

Már mindjárt, ahogy nyit. Vagy úgy kezdi, hogy egyből közli, mit látott éppen a tévében (néztem, azt mondja, szombaton a kabarétörténeti sorozat legújabb adását, láttam az éjféle híradóban, mutatták a kanadai kisfilmben), vagy a „most, hogy...” formulával indít (most, hogy a Skála dicsőségét zengi az ország, most, hogy véget ért az olimpia), ha pedig egyikhez sincs kedve, marad az „amikor...”. Amikor az Új Reflektor Magazinban egy idős ember elfúló hangon kijelenti, amikor a Ki mit tud? egyik elődöntőjében vagy az Ablak június végi adásában ez vagy az történik – a Megyesinek richting eszébe jut valami. Jó, mondjuk azzal nem vádolható, hogy sokat körülményeskedne.

Rátér ő hamar.

De akkor mindjárt megüti azt a nyegléskedő, kifigurázó, óka-mókázó hangot! Nem mondom, hogy a szövegein nem röhögi magát néha betegre az ember, mert gyilkos egy humora van. És, megengedem, társadalomkritikai éllel! Mert példának okáért, ahogy arról beszél, hogy a tévé, a pártállami berendezkedés legmanipulatívabb eszköze (ő persze nem így mondja, csak körbe flikk-flakkozva) hogyan tájékoztatta félre és oktatta ki a nézőt, akit folyton hülyegyerekként kezelt, és csörgősipkát nyomott a fejébe, az még rendben volna. No de, kérdem én, megállhatunk ott, hogy név szerint csak az *Infantili* hőseit, a „derék négy lábúakkal” társalkodó Práger Györgyöt meg a kislávial együtt műsorvezetősködő Juszt Lászlót tesszük neveltségessé? És ha itt tartunk, már bocsánat, de ezt a jó Pálfy Istvánt azért nem lett volna szabad. Csak mert, azt mondja, „sorozatban esett ámulatba, hogy egy aratóünnepségen olyan emberekkel találkozik, akiknek közük van az aratáshoz”, és hogy miközben legszívesebben maga is bajszot pödört volna, ilyeneket szól, hogy „biz a”, meg hogy „no ez derék”? Na és? Ez olyan súlyos? Kérem, ettől még a Pálfy egy komoly ember. Lám, igenis ő lehetett most már a híradó meg a Hét főszerkesztője, a doktor Feledy Péterrel meg a Bánóval viszik, és más az már azóta. Nem olyan

izé már, mint azelőtt, na. Igaz, hogy a Juszt változatlan ízléssel privatizál a tévéhíradóban, a nélkülözhetetlen agrárriporter, az állatos kis színesek felülmúlhatatlanja, Práger György pedig épp e sorok írása közben csettint elismerőleg, midőn egy kutya átveti magát a palánkon, hogy „ez se kutya!”.

Na de épp ez az.

Hogy most, amikor diktátorok jönnek-mennek, rendszerek váltanak, a Megyesi könyve ilyesféle dilemmák szintjére szállítja le a tudatunkat, hogy ez vagy az a riporter. Egy szó, mint száz, elmúltak már azok az idők, amikor még egy Megyesi lekezelően viccelődhetett egy Pálffyval, és ez jelentette a társadalomkritika netovábbját. Amikor ez a tévékritikus minden bátorságát összeszedve még azzal válthatott ki elismerő cöccögést, hogy megfricskázta a tévét, amin persze abban az időben, áthallásos olvasással, az egész hatalmi berendezkedést kellett érteni. Hogy a tévé így meg úgy, manipulál, infantilizál, jópofáskodik. Hogy a tévé viccelődéséből hiányzik „*a szellemi tevékenységnek még az írmagja is*”, a tévé abból indul ki, hogy „*a magyar lakosság még a tudatlannál is tudatlanabb*”, hogy a tévé piti konfliktusokat kavarr, amiket rögtön demokratizmussal kezel. Hogy a tévében „*az illetékesek meglévő válaszaikhoz tesznek fel kérdéseket az újságírók*”, a riporter pedig '87. május elsején még arról tudósít bennünket, hogy „*a felvonulók arca derűről, bizakodásról árulkodott*”. Hogy a tévé még önnön bírálatát is maga szervezi meg, s miközben a veszprémi fesztiválon, ahol önmagával találkozik, dőzsöl és üli torát, aközben önmagát ismételteti tautologikusan, pedig talán már nincs is. Csak a sulykolás marad belőle, „*minél inkább kétséges a holnapi adás*”, „*minél gyengébb a program*”, annál makacsabbul: van program, van program. Tetszik érteni? Hát ez az egész rendszerről szolt, a pártról meg az ilyen-olyan kormányprogramokról! No, ilyen célozgatásokból meg allegóriás beszédekből élt ez a Megyesi eddig.

De ez most már nem megy.

Tegnapi visszáságaink tengeréből tévéképernyőnyi lavórral kimert szennyvizék fröccsenéseiben maszatolgatni, mert hogy cseppben a tenger? Nem tiszta dolog ez. Mert a pártállami lavórban pancsolni, kérem, annyi, mint összejátszani az adott viszonyokkal, így a kétségtelenül megjelenő bírálat ér-

téke, megmondom, úgy, ahogy van, felemás. Mert kritizál ez a Megyesi, nem mondom, hogy nem, leginkább azzal a kíméletlenül zatirikus stílusával. Nem hencegésből, de van rá fülünk, megértettük, rendben van. De hol marad a bajok velejéig romlott gyökerének felmutatása, magának a struktúrának, a rendszernek a bátor leleplezése? Vagy ha ettől ózdkodtunk-féltünk, tetszettünk volna tartózkodni attól, hogy írásainkat a pártállam viszonyai közötti újságban, noch dazu, állandó rovatbirtokosként, megjelentessük, s így az írónia öncenzúrájával legyünk kénytelenek öncsorbítani gondolataink élet!

Hát hiteles, korszerű publikálás ez ma így, midőn karnyújtásnyira vagyunk? Hát nem és nem! Ma már nem lehet a viccelődés mögött bujkálni!

Nem mondom, hogy néhány éve péntekenként kisebb munkahelyi *ÉS*-olvasókörök tagjai nem fogták nyerve az oldalukat Megyesi egy-egy bekezdésének hangos citálása közepette. Mert végül is nem rossz szövegek ezek, kezdve már e gyűjtemény legelső mondatán, amelyben megjelenik a képernyőn „*Furkó Kálmán, a Néphadsereg őrnagya, négyadanos karatemester*”, és akkor mutatja meg a kivezető utat, midőn – délelőtt tízkor már se kenyér, se hús – „*bizony már jó ideje a legnagyobb fokú bizonytalanság honolt a környéken*”. És amikor az alapítványtevő tiszteletére rendezett és egyenes adásban közvetített Erzsébet-napi hálaadó hacacáréről Cicciolina jut Megyesi eszébe, aki némi adakozásért cserébe még majd kikötheti, hogy kedvéért „*Ilona-napon a Parlament Kupolaterméből közvetítse a nemzeti televízió, amint prominens személyiségeink gatyára vetkező hallgatják a gyermekkorust, amely a Van neki, na miye van neki... dallamára éneklő kibontakozási program szociálpolitikára vonatkozó fejezetét*”? Akkor bizony röhögve szégyellhetjük, hogy hol élünk, s elmondhatjuk, hogy a szerző rávilágított, jó.

Ez is rendben van.

De akkor jön nekünk ezzel a megfordított beszéddel! Mert példának okáért a fentebbi névnapi hálaadó hejehujáról halál komolyan kijelenti, hogy „*ez egy igen jó műsor volt*”. És a szeme se rebben. Gúnyolódóan állítva tagad. Külön passzusban nyilatkozatot ad ki arról, hogy a pamfletjében idézett kojemci bohócok társulata, amely a zuni néptörzs tomboló ka-

cagása közben az általános ínséget, nyomorúságot és erkölcsi züllést leplezetlenül teszi neveltség tárgyává, így csillapítva le a már-már zendülésig elkéseredett népet – az nem a Magyar Televízió, az emlegetett törzs pedig nem a magyar lakosság. Gúnyolódóan tagadva állít. (A tagadást még azzal csavarva meg, hogy tudniillik a kojemci bohócok, akik a nép elé kiállnak, hogy az kiröhögje őket, ott, a kezdetleges viszonyok között maguk a törzs vezetői, főpapjai – a párhuzam tehát nem áll, kész, pász.)

De mire jó ez a csalafintaság? Egyenes beszéd helyett az indirekt maszát? Talán megint óvatoskodásból. Mert próbálná meg Megyesit rágalmozásért meg hitelrontásért beperelni az, aki ezt olvashatja magáról: „...ő az első, aki egy nemzet nevében valamit kimond, feltérképez, csomópontokra még idejében rámutat, csillagvet rajzolja az égre... mostanság, amikor a pénz, a karrier, a hatalomvágy szétrombol erkölcsöt, méltóságot, akad közöttünk egy, aki dacolva az idők sodrával, nem váltja aprópénzre az eszmét, történelmet, s kizárólag érettiünk bont lobogót!” Pedig ezt úgy kell értenünk, hogy az illető egy ügyesen igazodó, öntelt fickó, akit leginkább a pénz meg a hatalom érdekel. S miközben napnál világosabb, hogy Megyesi a névnap műsortól is viszolygott, mégis ezt írja: „*Igaza van Kállai Ferenc művész úrnak, a ceremónia házigazdájának, aki bölcsen állapította meg, hogy nekünk, magyaroknak sajnos nemzeti sajátosságunk a fanyalgás, amely nem vezet semmire: út az ideje, hogy szemléletet váltjunk.*” Amiből az olvasandó ki, hogy dehogyis van igaza Kállainak, semmi ilyesminek nincs itt az ideje.

Mert ez a Megyesi szeret fanyalogni.

Merő gusztusból rémeket látni, gonoszodni. Imádja ezt a finnyásságot, szkepsizist vagy mifenét. Szinte süt a szövegeiből az a moralizáló, esztétizáló undorkodás, amitől korunk felegyenesedő embere, aki, igen, ne szégyelljük, így tetszik önmagának, hál' istennek egyre inkább megszabadul. De Megyesi ha kell, ha nem, elhúzza a száját: Na neee, mert ez már ciki...! Az ilyen Megyesi-félék lelkiiznek örökké arról, hogy a dolgok megítélése gusztus kérdése is, és hogy az embereket, úgymond, szembesíteni kell alpáriságukkal, lihegő tülekedésükkel vagy azzal, hogy csak egyszerűen elgaloppírozták magukat. Ó, a szembesítők! Akik tetejébe még szeretetteljesen ki-

méletesekek is, mert ritkábban helyesbítenek bennünket metsző gúnnyal, inkább nyúlnak a finom, átérző semmibevevés módszeréhez, mint Megyesi is. Aki megragad valami csip-csup jelenséget, farktollbillentést egy természetrajzi filmből, vagy más effélét, ezt szellemesen allegóriába fordítja, torz tükröt tart eléje, jót nevetünk, de akkor egyszer csak váratlanul úgy szétrántja a látószöveget, és olyan végső pontokra lendül, hogy csak bámulunk. Az ember elkezd vakarózni, mert, tessék, itt fesszegeti nekünk az emberi lét alapkérdéseit, tisztán pedagógiai okokból dilemmákat állít elénk, aztán, ha rosszul választanánk, az orunkra ver, és szembesít, úgymond, a csacskságunkkal. És ül belső derűvel az arcán, mint egy zen-buddhista szerzetes, rendíthetetlenül, de megbocsátóan, hitétől átitatva, de szkeptikusan. Hát ez olyan idegesítő, mintha egy macskában reinkarnálódott titokzatos lény nézne ránk meredten, távoli világokból!

Rángassa a nénikéjét ilyen önvizsgálatok elé!

Megyesi persze nem szeretné, ha finnyáságában közönyt, szembesítéseiben pedig fölényeskedést látnánk, ezért már-már az egyszerű betűvető együgyűségében látatja magát. Mert néha kilép tévékritikus szerepéből, kiszól, magáról árul el ezt-azt, direkt kedvezőtleneket (hogy el szokta vágni az ujját, hogy kizárták az úttörőből hazudozásért), és csak úgy megír valamit, tévépropó nélkül.

Na, ilyenkor ejt a leginkább zavarba.

Hogy az embernek képére fagy a vigyor. Mert, mondjuk, arra emlékeztet minket, amikor „*úgy teszünk kipirult arccal, mintha nem volnánk kiüve a paradicsomból*”. Hogy az embernek időtlen gombóc nő a torkában, mert Megyesi, ahelyett hogy büszkén hengegne egy karakán apával – főnökétől megriadt, elvörösödve magyarzkodó, átlátszó fülű, felállásában leintett, görnyedt figurának látta egyszer az apját, s róla ír.

Ilyenkor olyan izé ez a Megyesi.

Olyan... más, mintha nem is ő lenne. Mint A VÁRAKOZÁS ÉRLELŐ CSENDJÉ-ben. „*A szénért sorban álló öregasszonyok*”, azt mondja, ahogy ott várnak szótlánul, méltóságteljesen, ahogy „*már fél órája nem szólnak semmit*”, és hogy ez sokkal idegesítőbb, mint ha türelmüket vesztették, vagy felelősségre vonnának valakit, meg hogy „*e méltóság az, amely előtt fejet hajt a*

világ”. Mit akar ezzel? Minek drámázik, mit variál? Van humora, röhögtesse! De mit akar ezekkel az öregasszonyokkal? Meg ezzel a kőtörő emberrel?

Mintha arra akarna kilyukadni, hogy mi szégyelljük magunkat! Vagy kicsoda? Gúnyolódik? Velünk is gúnyolódik? Hát jó, akkor terítsük ki a lapokat! És vegyük csak elő – most már nem hallgathatjuk el – a MI IS FOGUNK EMLÉKEZNI című írást! Abban rajzolja meg a jövőnket, amikor mi leszünk a totyogó, szenilis veteránok, akik ellenállási múltunkkal traktáljuk a fiatalokat, és nevetségessé válunk, röhejessé, amikor nyilatkozunk majd: „...akkor én odaléptem hozzá, hogy engedj be, Rajnák, az ifiparkba, de ő elélem állt, és azt mondta, márpedig én nem engedlek be. Szóval nem? – néztem mélyen a szemébe. – Nincs jegyed se, bazdmeg, hogyan engednélek be – felelte erre Rajnák, kitérve az igazi válasz elől...” Kérem, itt fehéren-feketén kiderül, hogy Megyesi cinikus. Azt állítja, hogy törekvéseinkből, tetteinkből nem marad megbecsültnivaló, a jövőnek nemes tradíció. Hogy visszaemlékezésünk egy nagy humbug lesz, és legfeljebb azt színezgethetjük majd ki, hogy Rajnák kidobott minket az ifiparkból. Komoly ábrázattal mélyértelmeűeket sejtetünk és hazudunk majd. Márpedig én azt mondom, hogy korunk a jövő történelme, unokáinknak mi igenis történelmi szereplők leszünk, és nem azok a hamis, szenilisen heherésző legendagyártók, akiknek Megyesi lefest minket! És ne tévesszen meg bennünket, hogy a majdani trottyosok között a szerző is elképzeli magát („én szimpla Gusztó bácsi leszek”, azt mondja), ezzel csak gúnyolódásának élet akarja tompítani, szokásosan együgyűséget tetteve, miközben még cinikusabbá válik. El kell ezért gondolkoznunk erről a hírlapíróról, és ki kell mondanunk – szédítő humor ide, boszorkányos toll oda – úgy, ahogy van:

Különösen veszélyes szerzőről van szó.

És most már beszéljünk arról is, ami kívül esik tulajdonképpeni feladatunkon, mert szerzőnknek nem a kötetben szereplő írására vonatkozik, hanem egy vadonatújra. Amit most publikált az ÉS-ben, amikor már nem olyan időköt élünk.

Sejtésünk, miszerint Megyesi nem okul, nem fejejt és nem hajlik a jóra, beigazolódott. Mint egy Bourbon.

Megint kezdi, hogy „amikor...”, mármint

hogy amikor egy hokimeccsen a Dózsa gólt ütött a Fradinak, a nézők – a szovjet vendégjátékosokon töltve ki a dühüket – üvöltöteni kezdték, hogy „ruszki, haza!”. Megyesi, szokásához híven, megfordítja beszédét, és kifejti, ő mennyire kedveli (!) ezt a kiáltást (azt mondja, bizserget, közösséggé kovácsol, aktuális, egyértelmű), majd ironiája leplezetlen cinizmusba csap át, amikor leszögezi, hogy a tömegnek a „ruszki, haza!” annyi, mint az egyénnek a „bazdmeg”. Hát nem! És ebből most már elég! Hogy továbbra is bunkónak tartson minket, ugyanúgy, mint amikor három éve röhögni mertünk egy szerinte az alpárisággal és az alattvalói léttel cinikusan összekacsintó kabarétréfán! Hogy a megváltozott, megsokszorozódott színű politikák újkori manipuláltjaiként most is megbélyegezzék mindnyájunkat, akik, igenis, akár egy nemes célú tüntetésen, akár csak úgy magunkban azt mondjuk ki, amit elődeink már az eltiport forradalom idején is követelni mertek, hogy az oroszok tényleg menjenek haza! Hogy ez ekvivalens volna azzal, amikor „néha az ember kihöp, mert nem tudja, mi van”? Hát most már álljon le ez a cinikus fanyalgó! Vegye már észre, hogy most már a népet és az ő igazi, szabadon választott vezetőit vádolja és szembesítené azzal, hogy az alantasság, a hóbörgés és a manipuláció jegyében kelnének frigyre!

Az ilyen sanda célozgatások helyett jobban tenné, ha vérbeli publicistához illő s egyben hasznos feladatokat vállalna, ha rámutatna, mi lassítja vagy veszélyezteti a demokratikus átalakulást, mi a teendő az ország kormányozhatósága meg a békés átmenet érdekében, ha megírná, hogy még mindig nincs se címerünk, se köztársasági elnökünk, a vörös csillagok levétele pedig vontatottan halad. Arra azonban nem akarnánk felszólítani ezt a hírlapírót, hogy követeljen inkább demokráciát felelősséggel, hogy hallgasson a szívére, a tiszta jövőért, a hazáért és a szabadságért – úgyis hasztalan.

Egyet tudnánk mondani Megyesinek, aki, mint megvallotta, kommunikációs szempontból egy nagy vörösbegynek érzi magát, akit összezavarnak és megbolondítanak, s mire „megnyugodva pihenni tér, hogy nahát, nem történt semmi baj, már rég beletojtak a fészkebe” – mégpedig azt, hogy ő is fog emlékezni. Visszagondol majd ezekre az írásaira, és mielőtt még el-

mondhatná, hogy nahát, nincs velük semmi baj, beletojnak a fészkebe a szemtelen ifjú kakukkok, és tényleg megkérdezik majd tőle: „Az isten áldja meg apukát, hát hogyan tudott ilyeneket összehordani?”

Závada Pál

MINDEN MÁSKÉPP VAN

Bóna László: *Holtvilág*
Magvető, 1989. 177 oldal, 28 Ft

Bóna László esszéketének írásait a metafora, a hasonlat, az analógia lehetőségeinek maximumig feszítése jellemzi. Ezek az írások – bizonyos fokig Roland Barthes mitológiáinak leszűzöttaiaként – egy-egy színházzal összefüggő, lételméleti vonatkozásoktól nem mentes téma fenomenológiai elemzését nyújtják, végtelenül pontosan, fegyelmezett és méltóságteljes nyelvhasználattal. Bóna számára a világon minden a színházról és a színházra vall. Ami van, mind a színház jele, üzenete, allegóriája, analógiája, metaforája, s ami színház, az egyben a világegyetem, a világ-egész, élet és halál teljességének is a megfelelője, épp a fentiek szerint.

Bóna a színház lényegét a másságban látja, a természetestől való elkülönültség különböző formáiban, melyeket sorra elemez, vizsgál írásaiban. Számára az ÁLLATOK KERTJE is színház – ezt az írást tartom egyébként a kötet legszellemesebb esszéjének, melyből hiányzik a keresettség kényszeressége, metaforái megvilágító erejűek, s Bóna humora is felvillan. Bóna számára mindig minden másképp van: s minden, ami van, az a nemlétre utal. A színház a világszínház megfelelője, mely lét és nemlét drámájának színtere. Minden, ami a világon történik, csupán ennek következménye, mintegy példaszzerű jelensége.

Bóna azonban, s ez már élesen elválasztja írásait Barthes-étől, nem pusztán fenomenológiát teremt, hanem tipológiát is alkot, azaz rekonstruálja a keresett világrendet. A színház bármilyen megjelenése (a bábszínház, a kártyavár, a sárkányeregetés) egy valaha létezett világrend üzenete. Modellje a hajdaninak csu-

pán. Mert Bóna pontosan látja, hogy a valaha létezett „ósi tudás” mára csak nyomokban létezik. Bóna számára nyilván felvilágosító s egyben megvilágosító hatással is volt Hamvas Béla s a pár éve oly igen népszerűvé lett Castaneda. Bóna tehát megszállott makacssággal vizsgálja e modellértékű formákat, minden egyes elemzésének visszatérő mozzanata a halál határfalának átlépésére tett kísérlet.

Mindez persze hatással van Bóna stílusára is. Azokban az írásokban, melyekben a metafora vagy az analógia túlfeszített, érzékelhető lesz a botlás is. Úgy vélem, tapintatlanság lenne idézni e tautologikus mondatokat, melyek esetenként Kosztolányi bölcs kínai mondásaira emlékeztetnek. Mégis fel kell rájuk hívni a figyelmet, mert e stilisztikai tévedések, botlások valójában közös forrásból származó tévedések szülöttei. Bóna ugyanis időről időre a megnevezés módszerével, a deklarációval él. (A valójában B.) Ilyen például a „gyorsaság az út versenyfutása az idővel” s az ezekhez hasonló kijelentések. Mindez akkor tolakszik az előtérbe, amikor Bóna a világrend egészének megragadására vállalkozik, az ő szavaival élve, a „teljes világ vízszintes és függőleges tagozódásának” bemutatására tör.

Jobb talán a bizonytalanság, némi kétely és óvatosság. Bóna tehetsége, vizionárius ereje vitathatatlan, a kérdés inkább az, hogy milyen utak lesznek járhatók a számára. A gyakorlati színházi cselekvésre a mai magyar színházi kultúra állapotát figyelembe véve nem sok esélyt láthatunk. Kár lenne viszont, ha az érzelmi teljesség hiányának következtében a világnézet akarásának, a „lényeg” követelésének igénye előbbre való lenne Bóna számára, mint a megfigyelés és kutatás. Szerb Antalt ajánlanám tehát Bóna figyelmébe, Kerényi mellett. Azt a Szerb Antalt, akiről Kerényi azt írta: „Én persze mindig egytől – a »lényegestől«, ahogy akkor mondtam – voltam megragadva, de Tőni volt talán az egyetlen... tudója annak, hogy mit lehetett megragadottan megpillantani...” (Kerényi Károly levele Szerb Antalnához Asconából 1965. december 20-án. In. Szilágyi János György: KERÉNYI KÁROLY ÉS GÖRÖG MITOLÓGIÁJA)

György Péter